

זאת תורת הקנאות

יהודה עציון

ובגמלא, בירושלים ובמצדה - ועד רבי עקיבא וחיילי ברכוכבא ועד אחרוני הנופלים על חומת ביתר. מי אני שאחבור למורדים בשולטן העותמני ובאימפריה הבריטית, אשר גם חבל הגרדום לא חנק את שירם. ואולם, דווקא משום שהתוקפים אינם נמנעים מלעפר בעפר גם את הללו, אני חש כחייב בכבוד הורים שהנחילו לנו, בניהם, את כל טעם החיים. לא לכבודי אקנא כאן אפוא, כי אם לכבודו של בית אבא, לכבוד מסורת ישראל של קנאים ומורדים, וכנגד המסורת ההפוכה, מסורת הסתגלנים. אכן, עד השיתין, עד לשורשי השורשים, יורדת המחלוקת בין שתי האסכולות. כל אחת מהן תשיב תשובה אחרת לשאלת היסוד של המאמין: "ועתה ישראל, מה ה' אֱלֹהֶיךָ שואל מעמך"? ונמצאנו אומרים כי שורש המחלוקת נעוץ בעצם הבנתו של היחס הראוי שבין איש ישראל לאֱלֹהֵיו. אבל, על אף האמור כאן, ההתפלגות איננה נובעת רק מדרך ניתוח שכלית שונה, או ממסורת לימוד והבנה כזאת או אחרת של תורת ישראל; קודם כל ויותר מכל, גם בתחילתה וגם בסופה, המחלוקת היא עניין של אופי. הקנאים, בעוז רוחם, לא יירתעו מן המאבק ומן המרד, הן כלפי שלטון פסול בישראל והן כלפי שלטון זר או אויב חיצוני. הם יהיו בטוחים

כה אמר ה' צ', קנאתי לציון קנאה גדולה, וחיימה גדולה קנאתי לה; ...שבתאי אל ציון ושכנתי בתוך ירושלים, ונקראה ירושלים עיר האמת והר ה' צ' הר הקודש" (זכריה, ח, ב"ג).

אם על ראש הגג בוער הכובע - וכך מוזהה כאשר מתחכמים ללוכדו - הנה אודהה גם אני. לא גנבתי מאום. ולא בוער גם הכובע, אלא בתוכי, בפנים, בוערת הבערה, כאשר מותקפים אנו, הקנאים (על-ידי יואל בן-נון ואחרים).

מה אטומים אתם, האינכם מבחינים שבעיקרו, בגורת שמים, האובדן כבר גזור וחתום? מה לכם להתפרץ, לרגז, לקרוא תיגר, להתלהם ולמרוד בשלטון אשר "ביסודו (הוא) כולו קודש"? איך עלתה על דעתכם, עבדי מלך, להעז אף לחשוב שלא לציית, קל וחומר לבטא בשפתיים, כי המלך הוא עירום? כזה וכוז שמענו, ומדוע תיכלא האש בעצמות? לא בנקל נוטל אני לי עטרה של קנאי. מה אנוכי כי אתייצב בחברת הקדושים מני קדם, משמעון ולוי-ובניו, מפינחס ואליהו, דרך מתתיהו וחיילי צבא יהודה. קטונתי לעמוד במחיצתם של המורדים בהורדוס וברומא - ביודפת

את ההכרעה להתייצב כגרעין הנהגה על יסודה של תורת ישראל ותרבותו, תוך כפירה בסמכות המלכות המורדת - עלינו לעשות כבר עכשיו ומיד. ייקח המהלך כל כמה שייקח, עדיין פשוט וברור שאם לא ייזרע עכשיו הזרע למלכות עתידה ולתרבות חדשה - לא יצוץ גם הנבט, והחוטט לא יהיה לגזע

הקנאים, בעזו רוחם, לא יירתעו מן המאבק ומן המרד, הן כלפי שלטון פסול בישראל והן כלפי שלטון זר או אויב חיצוני. זה בדיוק מה שדורש מאתם ה' איש מלחמה, ה' שמו, ובשליחותו הם נחלצים וקמים לריב.

בעוד הקנאים מחפשים כל דרך, כל סדק וכל הזדמנות המאפשרת פעולה - הסתגלנים, לעומתם, תרים אחר ק"ן צידוקים שלא לפעול. הם תמיד יפסקו כי "שב ואל תעשה - עדיף". הם תמיד ידחו את הקץ כי "עוד לא איכשר דרא", ויזהירו מפני צעדים דרסטיים העלולים "לסכן את הקיים".

אנו, הקנאים, מלמדים כי כל מחסום ומכשול אשר יוצב על דרכה של גאולת ישראל, חובה עלינו שלא להשלים עמו, לעוקפו מימין או משמאל, לדלג מעליו או לחפור מתחתיו. נהדק שיניים ונמשיך לטפס במעלה, מן הקדרון אל ההר

כי זה בדיוק מה שדורש מאתם ה' איש מלחמה, ה' שמו, אִי־הי ישראל, ובשליחותו - ממש כידו¹ - הם נחלצים וקמים לריב. לורא להם פלפולי הספק, התעוזה האישית והנאמנות למלא אחר דבר ה' - כמיטב הבנתם ואחריותם בקודש - שזורות בנפשם לחבל אחד, תקוות חוט השני, ובו הם עולים בחומה.

ובעוד הקנאים מחפשים כל דרך, כל סדק וכל הזדמנות המאפשרת פעולה - הסתגלנים, לעומתם, תרים אחר ק"ן צידוקים שלא לפעול. הם תמיד יפסקו כי "שב ואל תעשה - עדיף". הם תמיד ידחו את הקץ כי "עוד לא איכשר דרא", ויזהירו מפני צעדים דרסטיים העלולים "לסכן את הקיים", כי בקיים - במה שיש - הם רואים את התגלמות רצון ה'. ברפיון רוחם, לעולם לא יטלו אחריות ויוזמה, לא יעזו למרוד במלכות, ואף אם יפעל השליט בעליל בניגוד למעשה ישראל הראוי, הם לא יקללוהו, גם לא בחדרי משכבם, ואף יתפללו לברכת "ראשיה, שריה ויועציה". את כל גחמות המושל, אף אם תגענה לכלל מרד ברור בצו ה' ובתורתו, יפרשו כגזרות שמים, אשר ניתן אולי להמתין בדרכי שתדלנות, אך אסור, חלילה, לפעול כנגדן.

לירדנו, לעומת זאת, לא המצב הקיים הוא הקובע, אלא המצב הראוי. מלכות העבר היא שדוחפת בגבנו, ומלכות

העתיד מושכתנו לרוץ לקראתה, בעוד אנו צועדים על גשר ההווה, הנטוי ביניהן. ומכיוון שבטוחים אנו כי אופיו של אדם - כל עוד לא התאבן - ניתן לחינוך, להשפעה ולעיצוב, הרי שכדאי הוא המאמץ לנסות ולהבהיר את גישתנו, גישת קנאים, אשר בה טמון סוד המעבר על הגשר מבלי לפחד כלל.

את דברי ימי ישראל - מני קדם עד עצם היום, ומכאן להבא - תופשים אנו כשיח מתמיד בין ה' לעמו. מאז בחר ה' באברהם, כרת עמו ברית בין בתרים, בנה אותנו להיות לו לעם, תוך שהוא בא עמנו בברית בחורב, הטיל ה' עלינו את האחריות והחובה למלא ולהגשים בחיינו את דבר הברית. הגשמת הדבר - המשך ופיתוח השיח הנשגב הזה שבין כנסת ישראל ושכינה השרויה בנו - מתרחשת בעצם החוויה של חיינו הלאומיים, בממלכת ישראל אשר בארץ אחרות ה', כאשר מקדש ובית־הדין־הגדול בלבה, במקום אשר בחר ה', ומלך מקרבנו בראשה. כאן וכך אנו אמורים לפתח ולהאדיר את תרבותנו הלאומית, לאחר כיבוש הארץ, תוך בניין העם ופיתוח נחלתנו, עד אשר נכשר גם להיות לאור גויים - מוקד משיכה לכל טוב שבהם - אשר יעלו אלינו אל ההר ללמוד דרך ה'.

כל זה כתוב או רמוז בתורה, שנוי בדברי הנבואה, ומהווה את הנורמה הכוללת של כנסת ישראל מני קדם. ממילא, נעשית החתירה אל מילוי הנורמה הזאת לחובה ראשונית ופשוטה של כל איש ישראל. חיים שכאלה, במילואם, הם המבטאים את ההדדיות והאהבה המופלאה שבין צור ישראל לעמו, כביטוי התמציתי: "והייתם לי לעם, ואני אהיה לכם לא־הים". ואולם, ברור ומובן שאין אידיאל החיים הזה מושג בבת אחת. זהו מהלך ארוך, שישנם בו מעקשים, פיתולים ובורות, היעד נסתר לרוב מן העין, ותדיר נדרש העם לנווט בערפל, לחתור בכל הכוח אל יעודו, ולא להתעייף ולהיתפס אל פיתוי הסילוף, כאילו תחנת הביניים היא מקום מנוחתו. אבל יתר על כן, אותו ערפל, אותו הסתר פנים, אינו יורד עלינו כך סתם, אלא תמיד, כטיבו של דו־שיח לטב ולמוטב, הוא בא בעקב חטאנו שלנו, בשל הרפיון וההתרשלות בקיום צו הברית, או גרוע מכך. בשל המעל והבגידה, עונה לנו הקב"ה בדברי פורענות: "ואם בואת לא תשמעו לי והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי". פרי הבאושים של המעל יבשיל - ונאכלנו - בגלות, בשיעבוד, בשלטון זר או מזר אשר יקום עלינו, בחורבן, באובדן נכסי יסוד של האומה או מחוות ארץ, בשמד והשמדה, ואף בהידרדרות והתבוללות כללית - תרבותית וממשית, בהשמדה עצמית - בין הגויים והבליהם, עד אימוץ חוקותיהם כחוק מדינת ישראל, כביכול. ואל מול המעקשים הללו, לכל סוגיהם והופעותיהם, מסתמנת ונפערות המחלוקת בין הקנאים לסתגלנים.

אנו, הקנאים, מלמדים כי חלילה לקב"ה לגזור גזרה משתקת אשר עלינו להאלם כנגדה. כל גזרה, כל מחסום ומכשול אשר יוצב על דרכה של גאולת ישראל, חובה עלינו שלא להשלים עמו, לעוקפו מימין או משמאל, לדלג מעליו או לחפור מתחתיו. אנו נפיל תחינתנו לפני אבינו־מלכנו אשר קרא עלינו את שמו הגדול, שימחל לנו ויתן בנו כוח, מכותו ולמען שמו, לעשות מעשה², לתקן ולשוב בתשובה, להדק שיניים ולהמשיך לטפס במעלה, מן הקדרון אל ההר. ואילו תגובתם של הסתגלנים אל מול הגזרה (ותמיד גם יודרו להבחין בה, שהרי בואת, "חדי עין" המה), תהיה פרישת ידיים לצדדים, ספיקת כף, קינת "מה זאת עשה ה' ←

היעד נסתר לרוב מן העין, ותדיר נדרש העם לנווט בערפל, לא להתעייף ולא להיתפס אל פיתוי הסילוף, כאילו תחנת הביניים היא מקום מנוחתו. הערפל והסתר הפנים באים עקב חטאינו, ובשל הרפיון וההתרשלות בקיום צו הברית, או גרוע מכך, בשל המעל והבגידה

לעומתם, אנחנו סבורים כי מציאות החטא איננה לגיטימית, כי אין היא אלא אתגר ומבחן שהושלכנו אליו – באשמתנו – כדי שנתגבר עליה, נשנה אותה, נחזור בתשובה מהותית החטא אל המציאות הראויה והרצויה של חיים באור פני שכינה. אנחנו נדע אמנם שמציאות חיי החטא היא גם העונש, שהעונש צריך להתמצות, ושלא ניתן לרפא את השבר על נקלה במתכון "אינסטנט" של תיקון מידי ומלאכותי. אבל היא הנותנת: הקנאים סבורים כי חלק מהותי בבניין התשובה מן החטא – וממילא בזירוז מציאת העונש, בהיטהרות, בחזרתנו להיות ראויים – הוא בהעמדת גרעין מגובש ובריא של

לנו, "אוי מה היה לנו", ולאחר זמן מה: "כל מאי דעביד רחמנא – לטב עביד". כאשר מצב החטא מתקבע – לא ינסו הסתגלים להיאבק כדי לשנותו מן היסוד, אלא יסגלו לעצמם אט-אט את כלליו, את "הנורמה השלטת", "זה מה יש". הסתגלים ילמדו את תלמידיהם כי אסור להילחם בגזרה, כי מאבק שכזה הוא בגדר מרידה במלכות שמים. הם אמנם יתפללו לטוב, אך תהא זאת רק תפילה של "צפצוף הורזיר", תחחינה עקרה כלפי מעלה, תפילה שאיננה מחייבת את המתפלל, ואין היא באה לבקש ולטעת כוח באיש עצמו, או לבסוף בו עזו לתמורה.

אנא ה' הצליחה נא

כך חרת אצ"ג: "ולגועל בי אומר אבותי, נמשלנו לכבשים... / מהי כנסת ישראל לעומת היד הרומאית? / כי שקר המשל הזה מפי בוגד ביודת / ועד לפי קדושי בספרד ויהודי בפולין / ואמת היא תורת ברכוכבא גם בנפול / ביתר! / ואמת היא תורת גוש חלב עד / אחרית יוחנן / ועד להרש לקרט בוילנא* / וליוסף הגידס בתל חי – / בבשרנו הכבשי התעוררו דמי הסיקריקין / ועמוד-האש של החוזים עומד על סיפנו..."

וכך הורה הרב: "מרבי עקיבא, אורן של ישראל, אשר בשמו אתם נקראים בבחינת אגודכם, היו נא מכוונים... [ל] מידת רבי עקיבא המיוחדת, שהיא מתעוררת עכשיו בזמן צמיחת הישועה, להיות לנו לאור עולם, התלהבות ומסירות לחזק כל חזון של גאולה ותחייה לישראל וארצו. ודווקא מפני שהחזון בשעתו נכשל, וברכוכבא נפל, ועמו נפל ישראל בבחינת חירותו הלאומית, בטוחים אנו כי תורת אמת אשר בפה קדוש יבוא תור לה, והתור הזה הולך ובא, ולא תקום פעמיים צרה, ולא לחינם לחם ישראל מלחמת קיומו ונצחו עד דור אחרון ועד בכלל. "לכו אחים חביבים בכוח זה, בכוח ה' גואל ישראל, ...בישע צור ישראל אשר הנו לעדי עד עמו וצאן מרעיתו".

* הירש לקרט היה סנדלר צעיר, חבר ה"בונד" בוילנא. בשנת 1902 יצא פועלי ה"בונד" להמגין ברחובות, על אף הוראתו של המושל פון-רואל. הם נעצרו והוכו באכזריות, כאשר פון-רואל מצעק: "יהודנים, אהרונ את כולכם ביריות, או אגרש אתכם מן הארץ...". הירש לקרט החליט לקחת נקם. ימים ספורים אחר כך הוא ירה במושל, פעצו קל, ונתפס מיד. הירש נידון למוות, צעד בראש מורם אל הגרדום, ומת בגבורה (ראה על כך בספרו של קלוזנר "וילנה – ירושלים דליטא", הוצ' בית לחמי הניטאות והקיבוץ המאוחד, תשמ"ב, כרך א, עמ' 22).

ועלינו אל המקום אשר אמר ה' כי חטאנו". אך רק שם, ולא לדורות, דוחה משה את הגיון הקודש הזה, בהיותו כה חפוז, כי כבר "אין ה' בקרבכם", וממילא צפויה ההינגפות לפני האויבים.

במעין רוח-הקודש-שלא-מדעת, נטלה הציונות את מונח ההעפלה והמעפילים, ושבה וקראה בו את שמים של העולים בחומה, המעפילים אל חופי הארץ גם ללא רשותו של שליט.

הנה כה דבריו כאש, של רבי צדוק הכהן מלובלין (צדקת הצדיק מו): "ולכך אמר להם משה: 'והיא לא תצלח; נראה שעצה היא, אלא שלא תצלח. ודייק: 'והיא, שבכל מקום דרשו חז"ל 'היא ולא אחרת', שיש זמן אחר שמצליח, והוא זמננו זה, שהוא [זמן] עקבי משיחא". הווה אומר, כי תשובתנו שלנ לשאלת הכפירה "היש ה' בקרבנו אם אין?" יכולה להיות רק אחת, וניתנת היא תוך תנופת ההיחלצות בדבקות קנאים: ודאי יש ה' בקרבנו, ומכוחו, כשלוחיו, הנו ועלינו. ומכל מקום, אורך רוח רב, עד מאות בשנים, נדרש עד לסיכומו של חשבון ההצלחה. לפעמים נכשלת תנופת מרד בשעתה, אך כוח החיים שהיא זורעת בדורות האומה הוא כה מרוכז ומשומר, עד שהוא נובט, כעבור מאות בשנים, בבני בני בניהם של אותם קנאים. בפרק אחד, בשנות השלושים, נעצו יתד זאת שני ענקי רוח, איש כסגנונו, ועדיין תובעת גאולת ישראל את הסינטיזה השלמה בין תורתם ומורשתם של שניהם. אורי-צבי גרינברג ("אזור מגן ונאום ב'הדס'", תר"ץ, בשר "סיקריקין"), והרב אברהם-יצחק הכהן קוק (בברכתו לתנועת בני-עקיבא, תרצ"ד, ונתפס ב"מאמרי הראי"ה", עמ' 202).

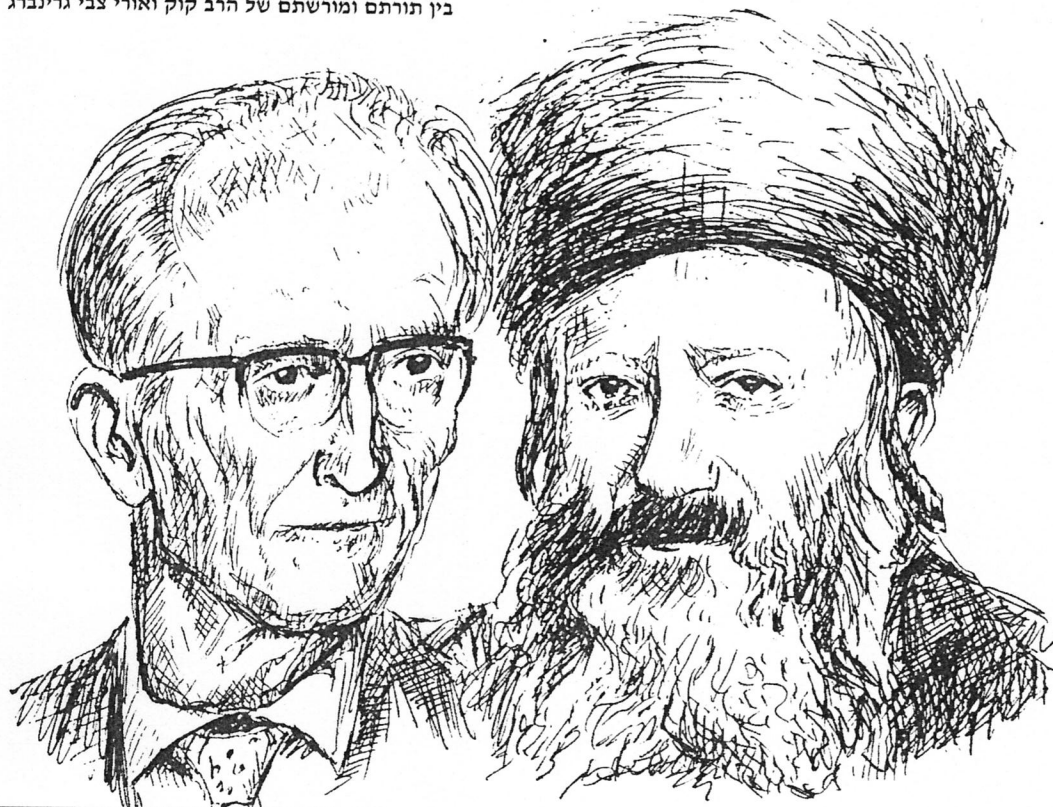
תכופות מועלה כנגד הקנאים פסוקו של משה כנגד המעפילים, לאחר חטא התרים את הארץ: "למה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח; אל תעלו כי אין ה' בקרבכם, ולא תינגפו לפני אויביכם" (במדבר, יד, מא-מב).

בכל ניסיונותי לשאול תלמידי חכמים: "כמה בערך מנו, לדעתך, המעפילים?" קיבלתי תשובות מצמצמות, מפני שהמעפילים מזוהים איכשהו עם "קנאים", ובוודאי "לא ייתכן" שהיו רבים. בטח היו קבוצת שוליים בעייתית, סרבנית ומתלהמת. אלא שעיון חוזר בשתי הפרשיות המתארות את המעשה מורה אחרת. המעפילים, רוב העם היו, שכן, אף פעם לא ממועטת הקבוצה, והסיפור מתאר את התנהגות כל העם, וממועט רק "ארון ברית ה' ומשה", אשר "לא משו מקרב המחנה" (ראה גם רשב"ם לדברים, ב, יד, המסביר כי זוהי המלחמה שעליה נקרא כל הדור "אנשי המלחמה").

ודאי וודאי שחובה עלינו לשמוע לנביא אמת, גם כאשר הוא מזהיר אותנו מתגובה של דבקות קנאים. יש אשר כבר העמיקה הגזרה, כי העמיק החטא, עד שאין הוא ניתן עוד לתיקון מידי, ונדרש מהלך ארוך של ריפוי, גם בדרך הכריתה של "עד תום כל הדור". אך יש לשאול: האם "והיא לא תצלח", הוראה זו גופה, עומדת כזורת נצח בפני כל נאמן וקנאי הקם לריב וללחום את מלחמת ה'! האם זהו הכלל? האם לעולם עלינו למשוך את ידינו מתעוזה ויוזמה של תיקון ותשובת המשקל?

לא ולא. אמנם במעשה המעפילים היתה תשובת משקל מדויקת, שכללה את הבנת החטא ואת מסקנת התיקון, כי כנגד אי-הנכונות לעלות רק אמש, מתהפכת בבוקר תגובת העם ל"הננו

האמת היא כבדה, ועל כן מועטים הם נושאייה. עובדת היותנו מיעוט, רק מוסיפה לאתגר. חלילה לנו להתפתות להיגיון הדמוקרטי הזר, המאפס את המיעוט ומותיר לו רק את זכות המחאה או את "הצבעת הנגד". אין קשר הכרחי בין רוב לבין צדק, ובל נישא אחרי רבים לרעות

הרוצים באמת בהיטהרות החזרות, נדרכים מראש לכלליה, וחותרים לקראתה. במידה שמצב החטא כבר החמיר והתאבן, עד שצמחה מתוכו הנהגה של בנייחטא - אשר לדידה החטא הוא כבר נורמה כשרה, כביכול, וחוב הנאמנות לדבר ה' הוא סתם כתב חרטומים - תופנה ממילא קריאת התיגר שלנו גם כלפיה. אנו לא נכיר בה, לא נקבל כמחייבים אוטומטית את חוקות הגויים שאימצה לה במקום תורת ישראל, נציב את עצמנו במקומה כגרעין הנהגה ראוי, ונאבק על לבו של העם בכל דרך אפשרית, "לגונבו" ולהשיבו אל הנאמנות, להפרישו מן המעל.

ואילו הסתגלנים - זר להם הגיון הקודש הזה. לדידם, אם העמיד לנו הקב"ה הנהגה שכזאת, ואם רובו של העם מקבל זאת, אות הוא כי זהו עתה המצב ה"טוב". מה שלגבינו הוא מבחן אשר מנסה ה'

אותנו - ובעצם הוא מייחל כי לא נקבלנו, כי נאבק וננצח - לדידם הוא רצונו המקובע, לפחות עד להודעה חדשה. ואיך ומאין תבוא אותה "הודעה חדשה"? נו, על זאת הם כבר אינם אחראיים... כך ישקעו אפוא הסתגלנים בחטא, ויסתגלו להווית החטא. כך נוצר "כלוב העונש" שבו עלינו לחיות, ואין לנו "בזמן הזה" אלא ד' אמות של הכלוב. מכאן ההשלמה עם יוון (ואימוץ תרבותם האלילית), מכאן ההשלמה עם הורדוס (תוך דו־קיום עם הערים ההלניסטיות כאן), עם רומא, עם הגלות כנורמה (ואימוץ אלילות ההומניזם של תרבות המערב). וכך, במורד, עד ההשלמה עם חוקות הגויים של המשטר הדמוקרטי דנן (תוך חיי עליבות של פיצול אישיות), וקבלת עולן של הכרעות המעל של ממשלת ישראל.

ובהיות הסתגלנים שלנו מאמינים בני מאמינים, הם מפרשים את הידרדרות המציאות כרצף של גזרות שמים, ואף יאשימו את הקנאים כי אינם נשמעים לקול ההיגיון שלהם - של יודעי דעת עליון - ואינם נכנעים. ואיככה צמח כל הפיתול המחשבתי המסוכל הזה? הווה אומר, בשל אייבהבנה העמוקה של תפקידנו ושל חלקנו שלנו בשיח ההדדי שבין צורנו ובינינו. לדידם מדובר בחדישיה, במונולוג של הקב"ה כביכול, וכאשר הם מתייצבים כאילו לצדו, אין קל עבורם מלהאשים אותנו. הם לובשים את אצטלת הזקנים, האחראים, מרחיקי הראות וטובי הניתוח, וכך דוחפים אותנו אל מחוץ לתחום: נערים פוחזים וקלי דעת, אשר גם בניינם הוא סתירה. כאשר נשאל אותם איך בכל זאת, לדידם, ייפרץ "כלוב העונש" אי־פעם? או תהא תשובתם, ברגיל, זריקת מפתחות כלפי מעלה: אנו נעסוק בתורה - וה' יעזור, "לא עליך המלאכה לגמור", "קמעא קמעא", וכל כיוצא באלה.

אבל, מה לעשות, בפנינו, הקנאים, נעול "גן העדן" הזה. אנחנו יודעים שלא ב"חווה דעתנו" מעוניין קודש־א־ב־ר־י־הוא, אלא במעשה ידינו, בנטילת האחריות בקודש למשא הגאולה והשבות. אנו טוענים שאין הקב"ה

חפץ בעיסוק בתורה, שהוא כמעגל סגור בחברה סגורה, משא ומתן של "לומדעס" בתוך חברת הלומדים, עיסוק הגיוון מעצמו וחזון ומזין את עצמו. על פי גישתנו, הלימוד הראוי הוא ליבון לבנים לבניינה של תורה כמעצבת את כל אופי חיי האומה, כמורת כיוון ודרך. זהו לימוד וחינוך יוצר ודינמי, כתכנון על מנת לעשות ולהגשים, וחינוך שכזה שונה הוא מלכתחילה, כבר מגיל הגן, מן החינוך השגור, הסטטי, המכוון את הילד - ברמה האישית גרידא - לתורה, לחופה ולמעשים טובים.

אנחנו מבינים את כללי התנהלות העולם, ויודעים שמדובר בתהליך ארוך, אבל לדידנו אין בכך נחמה אלא אילוצ. את ההכרעה המהותית־הערכית שלנו - להתייצב כגרעין הנהגה על יסודה של תורת ישראל ותרבותה, תוך כפירה בסמכות המלכות המורדת - עלינו לעשות כבר עכשיו ומיד. ייקח המהלך כל כמה שייקח, ויהא קמעונאי כל קמעא וקמעא, עדיין פשוט וברור שאם לא ייזרע עכשיו הזרע למלכות עתידה ולתרבות חדשה - לא יצוץ גם הנבט, והחוסר לא יהיה לגזע. אין אפוא למי ולמה לצפות, כי עול האחריות על שכמנו, ובעל הבית דוחק. "קמעא קמעא" כאילוץ במסגרת הטבע - כי לא יקפוץ הזרע בן לילה לדקל וארו אשר ינובון בשיבה - ניחא; אבל המתכון של הסתגלנים המנסים להגיש לנו את ה"קמעא" כפסק הלכה מחייב - עם תבלין חרדי של שלוש השבועות, עם פסקי ההלכה שהפכו את העלייה בחומה אל טור־מלכא ממצווה לעברה - מתכון זה אנו דוחים על סף והוא לא יעבור. אסור להפוך את האילוץ לעיקרון, אלא דווקא להיאבק עמו. אין קניין להווה למחוק את העבר ולחנוק את העתיד, ומכאן כבר עולה חובת היסוד: להתחדש, לחדש נעורים, לחתור כל העת אל עתיד חדש, וההבדל שבין חתירה דינמית לקיבעון סטטי, הוא מאפיין חשוב המבחין בין הסתגלנים לבינינו.

וכאשר משרטטים את חזון העתיד, כפי שאנו מנסים לחתור לקראתו, ומחנכים אל משטר חדש, אל תרבות אחרת, אל מלכות שנפלה ותקום, מטיחים בנו הסתגלנים כי אך

תמיד היו בקרבנו
מעטים שהתאוו
לגאולה, רבים יותר
שהתייראו מפניה,
ורבים עוד יותר
שחככו בדעתם
אחרי מי ילכו.
ומאז אברהם העברי,
כלב ויהושע, יודע
איש ישראל הנאמן
כי ייתכן גם ייתכן
מיעוט מורה דרך
בדבקות קנאים,
אשר רק לאחר
זמן - ותשלום
מחיר נורא -
תוכר צדקתו

המאפס את המיעוט ומותיר לו רק את זכות המחאה או את "הצבעת הנגד". אין קשר הכרחי בין רוב לבין צדק, ובל נטשה אחרי רבים לרעות (ר' קמוצה). מטבעו של הרוב, שגרתי הוא. דבק בשגרה, טרוד בפרנסה, קונה מה שזול ועושה מה שקל. אבל נזכור, תמיד היו בקרבנו מעטים שהתאו לגאולה, רבים יותר שהתייראו מפניה, ורבים עוד יותר שחכנו בדעתם אחרי מי ילכו. ומאז אברהם העברי האחד, מאז כלב ויהושע השניים, יודע איש ישראל הנאמן כי ייתכן וייתכן מיעוט מורה דרך בדבקות קנאים, אשר רק לאחר זמן - ותשלום מחיר נורא - תוכר צדקתו ותהפוך לנחלת הכלל, לדבר המובן מאליו. כל נרגיע אפוא את התסיסה המתמדת. כשארית ישראל - כשאור - נתסס את העיסה כולה, עד אשר יכשר כל העם לבוא בשערי ירושלים החדשה אל מלכות ומקדש, אל תחת

אין הקב"ה חפץ בעיסוק בתורה, שהוא כמעגל סגור בחברה סגורה, עיסוק הניזון מעצמו וחוזר ומזין את עצמו. הלימוד הראוי הוא ליבון לבנים לבניינה של תורה כמעצבת את כל אופי חיי האומה, כמורת כיוון ודרך, לימוד וחינוך יוצר ודינמי, על מנת לעשות ולהגשים

הזיות וחזיונות תענועים מתרוצצים במוחנו הקודרת. נו, מילא. אם חזיונות שוא הם אלה, מהו חזונה של תורת ישראל? אם אין עדות התורה מחייבת את הסתגלנים - בדבר ה' בפי בלעם? - מה כי נליץ עליהם? אלא שתלונת הסתגלנים כלפינו חשובה בכל זאת, ומסיבה אחרת. הבעיה היא בכך שקטרוגם של הללו, נוח לו מאוד להקלט בציבור, אשר רובו מחפש לו תמיד מנוח, ותוחם את חייו כך שאין הוא מגיע אף פעם אל המצוקה הטורדת את מנוחת הקנאי, המציק כל העת לנפשו: "מה עוד ניתן לעשות אשר טרם עשיתי? מה עוד לא נתנו וניתן". והסתגלנים מנצלים היטב את "הגב הציבורי" הזה, ניצול ציני, מפני שאין הציבור המדובר מתכוון ורוצה לתמוך בעמדתם דווקא, והדבר המתבקש באמת הוא היחלצות לחינוכו של העם - מתינוקות של בית רבן ועד המתהלכים על משענתם - כדי לפתח את כוח הרצון, להתוודע אל משא האחריות, ולעורר את הנאמנות שנפגמה.

אין הסתגלנים צודקים אפוא בחשבון הכולל, מפני שסופה של מלכות ישראל להיגלות, להיוולד ולקום. אבל הם "צודקים בינתיים", כל עוד יצליחו להציג את החותמים לקראתה כנלעגים רועי רוח, הוויי הבל ושוא.

הוויי אומר כי מנקודת המבט של השלמות הנכספת, אשר הם דוחים את הופעתה, הם גם צודקים וגם אשמים, וכמובן לא תהא תפירתם על מין צדק כזה. ומכל מקום, בל נסייע להם. הן אין איש נקי מכשלונו וטעות, קל וחומר קנאי הלהוט לעשות מעשה, כי ברור שאין התזוית יפה למאזניים. מתחייב כאן אפוא סוג מיוחד של "איוון דינמי", תוך תפילה זכה לא' קנא שנהא נא כקנקן הראוי להקיש בו, ושבעיצומו של ניסיון לא נובא לביוזיון. אל לנו לעשות אפוא מעשים שאינם מועילים, והשיפוט המתמיד מהו מעשה מועיל ומה דווקא יזיק, כמו גם המבחן העצמי המתמיד האם ראויים אנו, אמנם כבדי אחריות הם.

השילוב הפרדוקסלי שבין להט קנאים והדחף לעשות, לבין הסבלנות הנדרשת כל עוד לא בשלו התנאים למעשה, הוא שילוב מתסכל ומכאיב. בכל מהלך הבינתיים, בעודנו בדרך, נדרש רצף של פשרות. מבחננו הוא בכך שלא נשלים בנפשנו עם הפשרות הללו, בכך שנבין ונחנך לכך כי רק מחולשתנו הן נובעות, וכי על חולשתנו עלינו לגבור - ולא להפוך חולשה לאידיאל, גם לא לשעה.

האמת היא כבדה, חברים, ועל כן מועטים הם נושאים. עובדת היותנו מיעוט, רק מוסיפה לאתגר. חלילה לנו להתפתות להיגיון הדמוקרטי הזה,

חופת השכינה.

כתף אל כתף, אחים, כי עוד רב לפנינו הדרך. לבשו כמעיל קנאה, התאזרו בגבורה. היו קנאים; אל תהיו סתגלנים.

הערות

1. כאשר מעשה הקנאות נעשה בטוהר לב מלא, העיד הקב"ה על כך שבעצם קינא הקנאי - פינחס - את קנאתו של הקב"ה עצמו, ועשה את מעשהו: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם". מכאן מתבררת הזוגיות שבין הנביא לקנאי: הנביא או נושא דבר ה' - ברמות שונות - עד דרגת משה איש הא־הים, אשר דברו דבר ה' הוא; והקנאי, עושה מעשה ה' הוא - ברמות שונות - עד דרגת פינחס אשר ידו האוחזת ברומח, יד ה' היא.
2. את התיומות המופלאה של תפילת המעשה, שוב לומדים אנו מפינחס ומנעים זמירות ישראל גם יחד, כאשר את מעשה התנופה של פינחס - את דינו הנחרץ בנשיא שבט בישראל - מבין וקובע משורר התהילים כתפילה, אשר היא היא שעצרה את המגפה. ראה תהילים קו, כט"א.
3. אינני יודע אם מכאן למד יאיר, מפקדם של "מוכי שגעון המלכות", לוחמי חירות ישראל, את פשר הצירוף של קנאי כפינחס "המתפלל ברומח", אך צירוף זה נבט איכשהו על מצע קנאים בנפש, כאשר שר ("לכנופיות המטורפים"): "לקרב, קנאים! שוב אל רומי זונה אח יוסף איש יודפת / ... אל מוחך ראש גויים, מרקע משיח באש - / אלך בגוב אריות, בכבשן השנאה היוקדת / ברובה נתפלל, במכונת ירייה, במוקש".
3. כי דווקא משם - מברכת בלעם - נטל הרמב"ם את הבסיס לקביעתו שכל הכופר במלך משיח שיבוא, כופר הוא בתורה כולה, שהרי היא העידה על שני המשיחים, על המלך דוד, ועל המלך העתיד להושיע את ישראל: "ידרך כוכב מיעקב" - זה דוד; ויקם שבט מישראל - זה מלך המשיח... (הלכות מלכים, פרק יא, הלכה א).

"דווקא עכשיו, שילוב אידיאלי של נופש וציונות במלון 'חוף דקלים' שבגוש קטיף"

תמונה

ע'ת צרה היא ליעקב וממנה יוושע'.

"דווקא בימים אלו של קשיים מבית ומחוץ, כאשר אנו מחפשים מקום טוב לנפוש את חופשת הקיץ, מלון 'חוף דקלים' הוא המקום. אנו גם נהנים מאווירה טובה וערכית, חוף ים ומגוון פעילויות אטרקטיבי, וגם מסייעים למתישבים, ומחזקים את הנוכחות היהודית בגוש קטיף. דווקא עכשיו - כלולו בחוף דקלים".

ח"כ חנן פורת

מלון חוף דקלים

דגוש קטיף, טל: 07-847910, פקס: 07-847215

PALM BEACH HOTEL

מלון חוף דקלים